

NYORD ENGE 2018
NATUROVERVÅGNINGSRAPPORT

De tørre sommerenge på Nyord

Vordingborg kommune
Byg, Land og Miljø

Konsulent
Niels Peter Andreasen
Ulvshalevej 333 A
4780 Stege

55 81 85 18
npa.ulvshale@mail.tele.dk

Tilsyn og optællinger:

Ifølge aftale med Vordingborg Kommune, Byg, Land og Miljø er fuglelivet på Nyord Enge fulgt jævnlige og regelmæssigt gennem hele sæsonen med de grundigste optællinger i perioden fra marts til juli. Optællinger i ynglesæsonen har fulgt retningslinierne fra tidligere sæsoner med besøg de fleste gange i morgentimerne kl. 5-7 eller sidst på dagen efter kl.16.

Der er foretaget 3 større tællinger á 4 timer fra slutningen af marts til midt i juli, hvor det meste af øen er optalt. Endvidere 16 tællinger á 2 timer og 31 tællinger á 1 time til dækning af særlige områder og enkelte arter, specielt i yderområderne.

I alt januar-oktober: 50 besøg og 75 optællingstimer.

Optællingsmetode og kriterier for angivelse af antal minimum sandsynlige ynglepar er de samme som tidligere sæsoner.

Vejrforhold i yngleperioden:

Efter en relativ mild vinterperiode kom der en kuldeperiode i sidste halvdel af marts med snefald efterfulgt af gråvejr, temperaturstigning til 10-12 gr. C og dage med kraftig østenvind. Den grå og fugtige periode gennem april gav våde enge og gode forhold for ynglefuglene. Fra maj blev vejret langt overvejende solrigt og med gradvist stigende temperaturer gennem juni, juli og august uden nævneværdig nedbør og deraf også udtørring på engene, som dog ikke markant påvirkede ynglesucces hos de fleste arter. Sammenholder man de to meget forskellige sæsoner med en usædvanlig våd 2017 og en usædvanlig tør 2018 viser ynglefuglenes tilpasningsdygtighed sig ved at have store yngletal begge sæsoner.

De kolde oversvømmede enge i starten af april

Forhold for ynglefuglene:

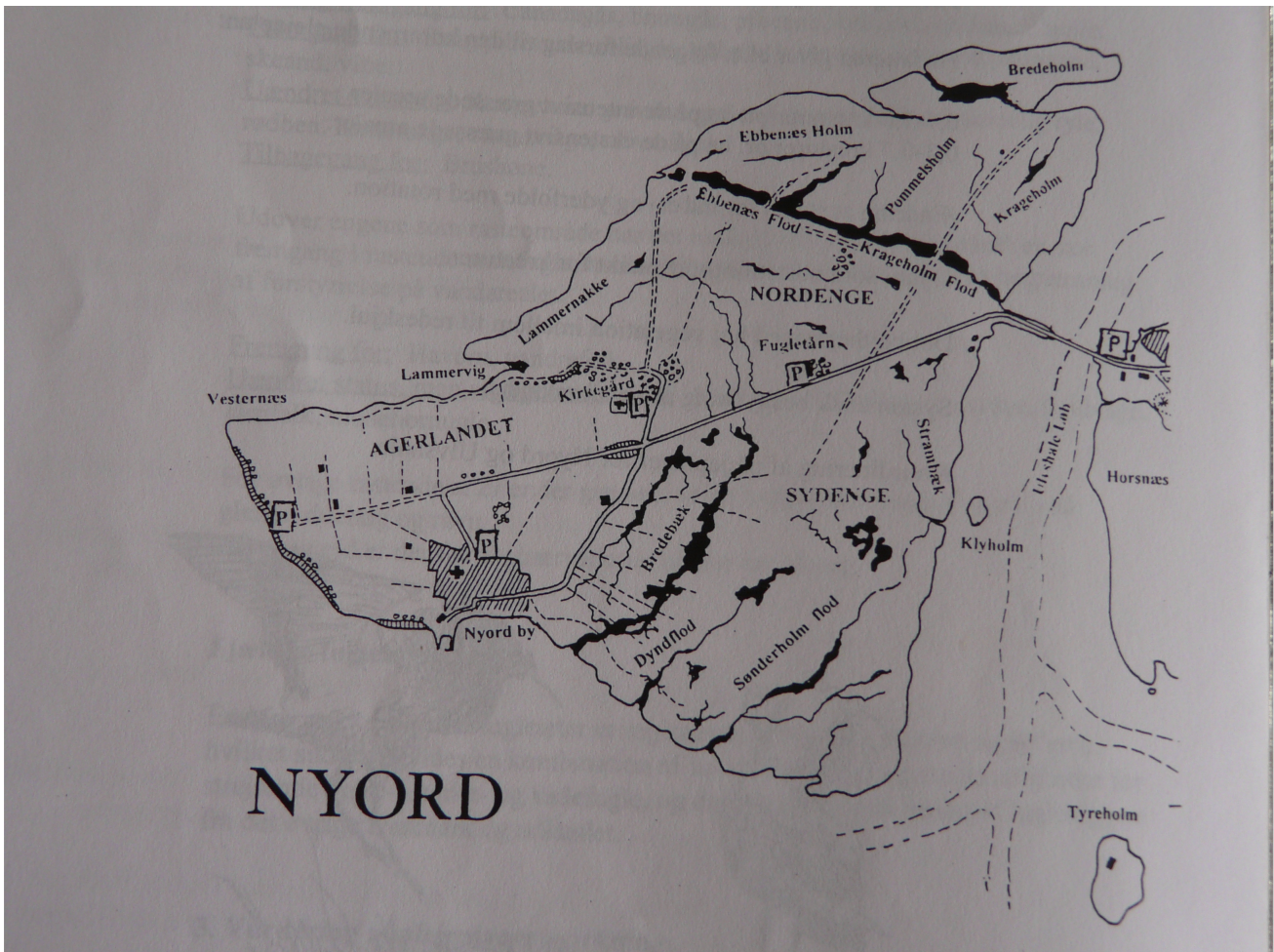
Ynglesæsonen 2018 har været delt mellem et vådt forår med vand i loer og vandhuller, og senere fra juni en meget tør og solrig periode hen over sommeren med gradvis udtørring af flere partier.

De tidligt ankomne arter blev påvirket af en kuldeperiode med frost og sne i sidste halvdel af marts, der påvirkede etablering af ynglefugle, men tilsyneladende ikke reducerede antallet hos de fleste arter.

I lighed med foregående sæsoner ankom andefuglene gradvist gennem marts og april, mens Vibe og Strandskade kom i mere samlede bølger. Næste større ankomst var flokke af Klyder, og senere ankom Rødben næsten umærkeligt fra uge til uge. Gul Vipstjert ankom i en koncentreret bølge, inden de fordelte sig på ynglepladserne, og måger og terner opholdt sig spredt på engene, inden de valgte deres rugepladser.

Ynglesæsonen viser fortsat en meget positiv udvikling med tætte bestande og langt bedre balance mellem rugende fugle og predatorer, mange ungekuld og ingen iagttagelser af Ræv på engene.

Det må bemærkes, at en succesfyldt sæson for Klyde med 52-55 par afspejler de gode forhold på engene de seneste sæsoner sammen med høje tal for Vibe og Rødben. Ligeledes glædeligt, at andefuglene igen er pænt repræsenteret med ynglende Spidsand, Skeand, Knarand og Atlingand. Med et antal på 546-570 ynglepar i 2018 ligger det på samme høje niveau som sidste sæson og er med til at gøre Nyord Enge til en meget værdifuld strandengslokalitet i Danmark.

Kort over Nyord Enge med stedsangivelser

Andefuglegruppen:

Knopsvane:

Ynglende Knopsvane blev ikke observeret ved Lammervig denne sæson, men et par med 2 unger opholdt sig ved kysten længst mod vest uden at ynglestedet kunne dokumenteres.

Et par ynglede igen på Klyholm ret sent og lå i den sydlige del af Ulvshale Løb med 3 unger i juli.

Sandsynlige ynglepar: 1-2

Knopsvanepar med unger Klyholm 6. juli

Grågås:

De stedfaste par etablerede sig gradvist i marts, men blev muligvis påvirket af snefaldet i slutningen af måneden. De fleste observationer gav 4-6 par på Nordengene og 7-9 par på Sydengene, heraf observeret 6 ungekuld, og bestandsmæssigt samme antal som de to foregående sæsoner.

Sandsynlige ynglepar: 11-13

Bramgås:

Blandt de rastende Bramgæs sås i nogle dage et kurtiserende par længst mod sydøst, tilsyneladende parringsivrigt den 12. maj, men ikke senere tegn på stedfast par.

Gravand:

Gravand med unger blev kun observeret på 1 lokalitet ud for Lammervig langs kysten. Det er fortsat tidskrævende at lokalisere mulige ynglesteder i området.

Sandsynlige ynglepar: 1

Knarand:

Knarand har tilsyneladende haft en god sæson. I begyndelsen af april var det samlede antal på engene så højt som 18-20 fugle flere dage, hvoraf flere dog forsvandt ud af området efterfølgende, og i løbet af måneden lå antallet af stedfaste par i de fleste optællinger på 5-6 par, hvoraf 2 blev observeret med unger på hhv. 4 og 6 i kullet. Generelt tyder det fortsat på stigning i antallet af ynglende Knarænder flere steder på Møn.

Sandsynlige ynglepar: 5-6

Knarand 8.5.

Krikand:

Arten blev observeret både i maj og juni uden tegn på ynglepar.

Sandsynlige ynglepar: 0

Gråand:

Gråand har en lille tilbagegang denne sæson fra minimum 22 par sidste år til 18-20 i år. Parrene er nogenlunde jævnt fordelt på området, og igen med observation af 12-14 ungekuld langs kysten og i rørskovsbræmmerne. I slutningen af april blev et par med 4 unger angrebet af ung Havørn, men uden succes.

Sandsynlige ynglepar: 18-20

Gråand på engene

Spidsand:

Ud af et maximum på 10-12 Spidsænder fordelt på engene etablerede stedfaste par sig i B og D med 2 par på Nordengene og med lidt usikkerhed 1-2 par på Sydengene. Trods ihærdig afsøgning i teleskopet lykkedes det ikke at observere unger.

Sandsynlige ynglepar: 3-4

Pibeand:

Som tidligere er der observationer af flokke på 100-150 fugle, men ikke fundet tegn på yngel.

Sandsynlige ynglepar: 0

Atlingand:

Det var positivt med 10-11 Atlingænder på enkelte optællingsdage i april med 4-5 hunner og 6 hanner, som fordelte sig på faste lokaliteter med 2 par på Nordengene og 1-2 par på Sydengene. På flere af optællingsdagene var fuglene umulige at spotte, men for hele yngleperioden ser antallet ud til at være gældende.

Sandsynlige ynglepar: 3-4

Skeand:

Samme mønster som de foregående sæsoner med pæne antal Skeænder i april på maximum 50-55 enkelte dage med overvægt af hanner. Der er dog tegn på, at flere par etablerede sig på stedfaste lokaliteter, selv om det kan være svært med min observationsmetode at finde tilhørende hunner til iagttagne hanner. Ud fra de samlede registreringer ligger tallet på 10-11 par på Nordengene og 9-10 par på Sydengene.

Sandsynlige ynglepar: 19-20

Troldand:

Troldand blev observeret i Ulvshale Løb 7. august med 6 pull., men det kan ikke dokumenteres, om rugning er sket på Nyord.

Sandsynlige ynglepar: 0-1

Ederfugl:

Det lykkedes kun at lokalisere 2 par på Nordengene denne sæson. Øvrige fugle på engene forsvandt i løbet af april, og kun på den nordligste del af Nyord vedblev de 2 par at holde til i faste områder.

Sandsynlige ynglepar: 2 par

Toppet Skallesluger:

Ingen Toppet Skallesluger med ungekuld blev fundet i 2018.

Sandsynlige ynglepar: 0

Vadefuglegruppen:

Strandskade ved Ulvshale Løb

Strandskade:

Som en af de få arter har mine optællinger vist en svag tilbagegang de seneste sæsoner, som også ses ud fra ankomsten, hvor færre fugle kommer på gennemtræk. Der er dog en del forvirring ud fra fordeling på sandsynlige ynglesteder, hvor der er tvivl, om parret er flyttet.

Det sandsynlige antal ynglepar ud fra hovedparten af optællingerne ligger på 8 par på Nordengene og 10-12 par på Sydengene.

Sandsynlige ynglepar: 18-20

Klyde:

Den store indflytning af Klyder på engene i begyndelsen af maj gav observationstal på over 100 individer, der fordelte sig på både Nord- og Sydengene. Den største koloni etablerede sig i søen nord for fugletårnet med 33-35 par, hvoraf størsteparten lykkedes med ungekuld trods en kortvarig periode med kvæg mellem ynglefuglene, inden en afspærring med hegn blev sat i værk.

3-4 mindre kolonier etablerede sig på Sydengene med nogen usikkerhed om gennemført rugning for flere af parrene, men mit skøn for Sydengene ligger på tilsammen 18-22 par, hvoraf 12 par etablerede sig ved Bredebæk i starten, men antallet af rugende fugle dalede til 8 par og endte på 6 par, heraf 2 med observerede ungekuld 24. maj.

Sandsynlige ynglepar: 52-55

Klyde med unger 2018

Stor Præstekrave:

Min optællingsmetode gør det vanskeligt at lokalisere arten som mulig eller sandsynlig ynglefugl. Der er hvert år spredte iagttagelser, og denne sæson med en periode omkring 18. maj, hvor 1-2 fugle fouragerede på Sydengene og kan udgøre et ynglepar.

Sandsynlige ynglepar: 0-1

Vibe:

Den kraftige kuldeperiode i slutningen af marts påvirkede tydeligt Vibernes etablering på engene, men i løbet af april var antallet af stedfaste par relativt stabilt og så højt som omkring 200 par fordelt nogenlunde ligeligt på Nord- og Sydengene.

Det fremgår af optællingerne, at antallet af ynglende Vibepar i 2016 rundede de 100 par og nu ligger omkring det dobbelte, dvs. at antal ynglepar hos arten nu langt overgår tallene fra tidligere perioder, hvor Viben nåede et maximum i 2002 med 88 par og i 1970'erne og 80'erne ikke over 60 par. Samtidig er observationer af ungekuld nu langt større end blot for 4-5 år tilbage, så udviklingen kan kun betegnes som ret enestående på baggrund af artens tilbagegang på mange andre lokaliteter.

Sandsynlige ynglepar: 192-206

Vibe med unger

Engryle:

Engryle blev observeret flere gange fouragerende vest for fugletårnet 15.-26. maj, men yngel kan ikke dokumenteres.

Sandsynlige ynglepar: 0-1

Brushøne:

Der var markant flere dage med Brushøns i år. Og især glædeligt med en danseplads den 12. maj, hvor 5 hanner og 3 hunner deltog. Midt på måneden havde jeg stadig enkelte observationer af hunner, men havde vanskeligt ved at lokalisere mulige ynglefugle. På antallet af observationer denne sæson mener jeg dog at der er basis for 1-3 ynglende Brushøns.

Sandsynlige ynglepar: 1-3

Dobbeltbekkasin:

Blev ikke observeret i yngleperioden på engene.

Sandsynlige ynglepar: 0

Stor Kobbersneppe:

De to første Kobbersnepper blev observeret den 6. april, og i løbet af måneden blev registreret et maximum på 8-9 fugle på engene, hvilket lovede godt for sæsonen. Men som tidligere var det meget vanskeligt at stedfæste de enkelte par, og igen var der dage med næsten ingen iagttagelser og andre dage med to til tre territoriehævdende fugle. De fleste registreringer viste 2 stedfaste par på Sydengene og en del usikkerhed omkring skiftende iagttagelser af fugle på Nordengene uden klar territoriehævdelse, mens jeg opholdt mig i området. Min vurdering er dog, at det drejer sig om et tredje par på Nordengene.

Sandsynlige ynglepar: 2-3

Stor Regnspove:

Ingen tegn på stedfaste par i 2018.

Sandsynlige ynglepar: 0

Rødben:

Rødben kom diskret og gradvist ind på engene fra slutningen af april og begyndelsen af maj med store variationer på de forskellige optællingsdage, og som tidligere er spredningen i rugetidspunkt og klækning stor, hvad enten det skyldes omlægning af ægkuld eller varierende ankomsttidspunkter. Der ses dununger langt hen i juli måned.

Ved gennemgang af det samlede antal optællinger vurderes det, at Nordengene har haft 56-58 ynglepar og Sydengene 70-73 ynglepar.

Sandsynlige ynglepar: 126-129

Måge-ternegruppen:

Hættemåge:

Antallet af Hættemåger især på Sydengene har haft meget store udsving. Tidligt på sæsonen taltes 80-95 fugle, og enkelte dage op til 120-130 individer. På Sydengene etablerede 20-22 par sig i en længere periode og med tegn på yngleaktivitet, hvor også unger senere blev iagttaget. Der var dog dage med en del uro i kolonien, hvor bedømmelsen af ynglende fugle svingede meget, men alligevel ligger de samlede optællinger på det anslåede antal. Samtidig lagde en lidt mindre koloni sig længere mod øst med anslået 6 par. Antallet svarede tilsammen langt fra sidste sæsons yngletal.

Sandsynlige ynglepar: 26-28 par.

Stormmåge:

Op mod 100 Stormmåger rastede i en periode på engene, og flere par etablerede sig omkring Bredebæk, mens andre lå spredt over især Sydengene i større antal end foregående sæsoner. Men påfaldende ingen stedfaste par på den øvrige del af Nyord.

Sandsynlige ynglepar: 27-32

Sølvmåge:

Ingen stedfaste par og ingen med tegn på rugning.

Sandsynlige ynglepar: 0

Fjordterne:

Også i 2018 blev der iagttaget Fjordterne på Sydengene med 4-5 fugle som maximum i første del af maj, men der var ikke tydelige tegn på fast ynglested, selv om to af fuglene vendte tilbage til samme plads flere gange.

Sandsynlige ynglepar: 0-2

Havterne:

Op til 15 Havterner holdt til på Sydengene i starten af maj, og stedfaste par i en længere periode delte sig med 3-4 omkring Bredebæk og 2 lidt længere ind på engen.

Sandsynlige ynglepar: 5-6

Øvrige ynglefugle:

Vandrikse:

Arten blev ikke hørt i år på de to foregående sæsoners ynglelokalitet, men i juli hørtes arten fra rørskovsområdet syd for broen.

Sandsynlige ynglepar: 0-1

Grønbenet Rørhøne:

Rørhøne blev observeret ved Lammervig og Ebbenæs Flod, dog ikke iagttagelse af unger.

Sandsynlige ynglepar: 0-2

Blishøne:

Parrene langs kystzonen kan ikke dækkes fuldstændigt uden brug af båd, men et par gange afsøgte jeg kysten ud til Ulvshale Løb fra Horsnæs og har anslået 6 par her, hvoraf 4 er set med unger. Der er dog fortsat observeret fugle langs størstedelen af kysten og enkelte par i de nordlige loer.

Sandsynlige ynglepar: 14

Rørhøg:

Rørhøg er observeret fouragerende på engene hele ynglesæsonen med enkelte fugle, men ikke tegn på ynglen på Nyord.

Sandsynlige ynglepar: 0

Mosehornugle:

Mosehornugle blev observeret fouragerende på Nyord, men søgte de fleste gange over på Ulvshalesiden på Horsnæs.

Sandsynlige ynglepar: 0

Gul Vipstjert:

Med det sædvanlige forbehold på grund af vanskelighederne med at lokalisere arten på lang afstand i teleskopet viste registreringerne 6-8 par på Nordengene og 14-16 par på Sydengene, hvilket ligger på niveau med foregående sæsoner.

Sandsynlige ynglepar: 20-22

Gul Vipstjert i maj

Ynglefugle Nyord Enge							
Art/område	A	B	C	D	2018	2017	2016
Knopsvane		0-1	1		1-2	2	2
Grågås	2-4	2	3	4-6	11-13	11-13	11-12
Canadagås							
Bramgås							
Gravand		1			1	2	
Knarand	2	1	1-2	1	5-6	3	3
Krikand							
Gråand	4	4	5-7	5	18-20	22	17
Spidsand		2		1-2	3-4	2-3	0-2
Atlingand	2			1-2	3-4		0-1
Skeand	5-6	5	4-5	5-6	19-20	15-17	7-9
Pibeand							
Troldand	0-1				0-1		
Ederfugl	2				2	3-4	3-4
Toppet Skallesluger					0	1	2
Strandskade	3	5	4-5	6-8	18-20	25-27	31-33
Klyde	0-3	33-35	7-8	12-14	52-55	22-24	1-2
Stor Præstekrave				0-1	0-1	0-2	0-2
Vibe	41-47	60-63	35-38	56-60	192-206	184-190	121-129
Engryle		0-1			0-1		
Brushøne				1-3	1-3	0-2	0-2
Dobbeltbekkasin							
Stor Kobbersneppe	0-1			2	2-3	2-4	4-5
Stor Regnspove							
Rødben	35-38	21-22	26-28	44-47	126-129	111-118	112-120
Hættemåge	4-5		4-6	18-20	26-28	130-140	6
Stormmåge				27-32	27-32	10-12	8-10
Sølvmåge							
Svartbag							
Splitterne							
Fjordterne				0-2	0-2	0-2	
Havterne				5-6	5-6	3	2-4
Vandrikse			0-1	0-1		1	0-1
Grønbenet Rørhøne	0-1	0-1			0-2	1	3
Blishøne	3	3	6	2	14	9	9
Gul Vipstjert	3	3-5	6-8	8-10	20-22	22-24	20-22
Rørhøg							
Mosehornugle							
I alt					546-570	581-600	362-400

Supplerende optællinger:

Der er igen denne sæson foretaget optællinger på engarealet af Avifauna Consult for Fugleværnsfonden af Henrik Haaning Nielsen. Efter beslutning på Dansk Ornitologisk Forenings kontor er der ikke udvekslet resultatet af de to optællinger, og det er derfor ikke muligt at give bemærkninger til de afvigelser, de to optællingsmetoder altid vil give, ligesom det heller ikke er muligt at få bekræftet eller afkræftet de svære skjulte ynglepar, optællingen på engene giver mulighed for, eller de udviklingsforløb og ændringer som den kontinuerlige optællingsmetode med fjernobservationer kan give.

Kvæg og Klyder på Nyord 2018

Status 2018:

Andefugle:

Skeand, Knarand og Atlingand har haft en god sæson, og det er meget positivt med flere stedfaste Spidsandepar, så der igen er et varieret udbud af ynglende andefugle på engene.

Vadefugle:

Det må nok være de ynglende Klyder, der markerer denne sæson blandt vadefuglene, og meget positivt med de store bestande af Vibe og Rødben, hvorimod Strandskade af en eller anden grund viser en fortsat svag tilbagegang. Stor Kobbersneppe holder stand, og det samme gør Brushøne efter alt at dømme. Håbet om ynglende Engryle viser sig nok ikke at blive opfyldt.

Mågefugle og andre ynglearter:

Hættemåge har tilsyneladende store udsving fra sæson til sæson, og antallet i 2018 svarer langt fra til sæson 2017. Men fortsat positivt med flere Stormmåger og repræsentation af både Fjord- og Havterne.

Hverken Rørhøg eller Mosehornugle har ynglet i området denne sæson.

Andre observationer:

Sølvhejre:

Sølvhejre er observeret i området fra marts til november med 1-5 fugle

Rastende Sølvhejrer på Nyord i september

Trane:

Med traneflokke over området i træktiden fra midt i marts er der kun enkelte observationer af rastende fugle i april, men arten er nu ynglefugl på Møn, så måske vil den dukke op som ynglende i Ulvshale-Nyord-området de kommende år.

Traner på forårstræk over Ulvshale-Nyord

Havørn og Vandrefalk:

Havørn og Vandrefalk ses på engene i alle årets måneder, Vandrefalk dog ikke så ofte i yngletiden til forskel fra Havørn, som jager dagligt i perioden maj til juli. Voksne Havørne og udflyjende unge ørne ses hyppigt i eftersommeren i antal på 3-5 i det lave vandområde og på revlerne mod nord. I august er Vandrefalk meget aktiv og jager flokkene af Stær på engene, og i vinterhalvåret er der dage med 2-3 Vandrefalke jagende på engene, især i perioder med rastende Hjejler.

Rastende arter:

De store flokke af Bramgæs er et publikumsvenligt indslag på engene med dage, hvor 5-10.000 gæs raster. I maj blev et par som tidligere nævnt set kurtiserende, men endnu ikke ynglende. Ellers er det store flokke af Hjejle og Pibeand, der i perioder dominerer på arealet. Og også denne sæson har Skægmejse været observeret i hele sommerhalvåret.

Øvrige observationer er suppleret med andre ornitologers registreringer og oplysninger i DOF-basen:

Ravn 1-3 den 10-14/2

Trane 6 den 14/3 og 4 den 24/3

Sortstrubet Bynkefugl 1 den 30/3

Gul Vipstjert 1 (tidlig ankomst) den 6/4

Canadagås x Grågås, hybrid 1 den 20/4

Rød Glente 1 den 21/4 og 27/4

Dværgfalk 1 den 28/4

Hvid Stork 2 den 5/5 og 19/5

Temmincksryle 3 den 14/5 og 2 den 26/5

Hvidvinget Terne 1 den 24/5

Sortterne 1 den 4/6

Enkeltbekkasin 1 den 25/8

Trane 4 den 9/10

Stor Tornskade 1 den 24/10

Blisgås 11 den 29/10

Øvrige forhold på engene i ynglesæsonen 2018:

Fraværet af Ræv på engene er antagelig en af de faktorer, der tydeligst har givet de meget positive yngletal på Nyord Enge, også selv om der fortsat er et betydeligt antal Gråkrager i yngleperioden. Det tyder dog på, at ynglefuglene har lettere ved at reagere på Gråkrager end på Ræv og bedre kan forsvare deres ynglesteder.

Andre prædatorer som Vandrefalk, Sølvmåge, Svartbag, Rørhøg og Mosehornugle ser ikke ud til at have nogen nævneværdig effekt på yngletallene.

Færdsel på engene i yngletiden ser heller ikke ud til at have nogen negativ effekt, der er kun få tilfælde af arbejdskørsel og folk på spadseretur på engene i yngletiden.

Det eneste problematiske forhold denne sæson var dagene med kvæg i klydekolonien, men efter nogle henvendelser lykkedes det at få sat hegnet korrekt op omkring Klydernes redepladser.

Kvæg i varmedis på engene i juli.

Rapporten er afsluttet den 15. november 2018.

Niels Peter Andreasen,
Ulvshalevej 333 A,
4780 Stege
55 81 85 18
npa.ulvshale@mail.tele.dk